

Mälarens vatten

Vattnet i Rhen är nästan det smutsigaste som finns. Man dricker trots detta Rhenvatten i hundratusentals tyska hem. Den smörja, som flyter fram i floden, omvandlas genom tillsats av kemikalier till fullt drickbart vatten.

Mälaren är än så länge renare än Rhen, men föroreningen av sjön tilltar. Än sedan, säger man kanske, gör som tyskarna gör med Rhenvattnet!

Så enkelt är det inte. Om man betraktar vatten enbart som något, som skall drickas, som skall användas i industrier och hushåll, kan det möjligen ställa sig mindre kostsamt att rena vid intagen i stället för vid utsläppen. Men om ekvationen formuleras så, är det fara värt att några väsentliga led lämnas utanför och uträkningen blir fel.

Råder det inte i grund och botten en stark korrelation mellan vattenkvalitet och mänsklig tillfredsställelse? För att uttrycka det rättframt och litet naivt: Blir inte människor lyckligare om de får tillgång till Vätter-vatten, där detta ännu är sig likt, för rekreation än om det som bjuds är vatten från Galten och Ekoln? Betyder inte vattnets klarhet, friskhet och doft något för mänskligt välbefinnande?

Förvisso. Kanske det är möjligt att övertyga människorna om att det kostar uppoffringar att i det industrialiserade samhället vidmakthålla och förbättra vattentillgångarna. Kanske är det t.o.m. möjligt att övertala dem till att göra dessa uppoffringar.

Vilka uppoffringar är det fråga om?

Först och främst gäller det att offra den rådande vanföreställningen, att avfallsbehandling egentligen inte skall kosta något. Och ersätta den vanföreställningen med insikten om att kostnaden är det pris man måste betala för det moderna materiella "överflödssamhällets" välsignelser.

För det andra måste vi offra den kortsiktsinställning, som är utmärkande för de flesta av oss. "Efter oss syndafloden". Det är nödvändigt att ersätta den inställningen med ett långsiktsmedvetande, som ompänner kommande generationers möjligheter till tillfredsställelse.

Konkret innebär detta bl.a. något så elementärt som att förse samhällen med effektiva reningsverk. Det vi kallar "höggradiga" reningsverk är inte effektiva — om någon trodde det. Efter s.k. höggradig rening är synlig smuts borta men stora mängder närsalter finns kvar. Närsalterna gödslar vattnet till döds. För effektiv rening krävs närsaltreduktion.

För närvarande är närsalttransporten till Mälaren fem gånger större när det gäller fosfor och tre gånger större för kväve än under tidigare skeden i Mälarens historia. Detta innebär bl.a. att den nuvarande årliga ackumuleringen av fosfor är tre till fyra gånger större än den tidigare årliga tillförseln. En närsaltreduktion i de kommunala och industriella avloppsvattnen är således ofrånkomlig. Enbart städer och industrier i Mälarens omedelbara närhet — Stockholmsregionen undantagen — svarar för omkring 60 % av den totala transporten av växtgödande fosfor och kväve till sjön.

Tekniskt är det inte svårt att åstadkomma effektivt närsaltreduktion. Det går att ta bort 100 %. Kostnaderna för 100-procentig reduktion är dock oöverstigliga. Däremot är kostnaderna för en nära 95-procentig reduktion både överkomliga och rimliga. Värdet av en så långt gående rening kan ej överskattas.

Vad får vi offra i kronor och ören? — vilket är det språk som alla förstår. Svenska Teknologföreningens experter har beräknat driftkostnaderna till 14—15 kronor per person och år för denna reduktion. Ett hushåll med fyra personer får alltså betala ca 60 kronor mera om året för att bevara Mälaren som naturtillgång och hejda dess utveckling till träsk. Är det oöverstigligt? Kostnaden motsvarar per år 10—12 cigarettpaket, 75 mils bensinkostnad för bilen eller knappt två liter brännvin med de nya priserna.

Vi har ett vattenproblem. Vi löper risk att förvärpa det — inte därför att vi saknar kunskap om hur det skall undvikas, utan på grund av ovilja till nödvändiga uppoffringar och brist på politisk förmåga att i tid utnyttja den tekniska kunskap, som skulle hjälpa oss att begränsa problemets räckvidd.

Någon har sagt, att inskriptionen på gravstenen över vår epok kanske blir: De hade inte råd att överleva. Det vore tillräckligt sorgligt om den kommer att lyda: De hade råd med brännvin men inte med Mälurvatten!

Gustaf Delin